

Kadınların çözüm sürecine/olası bir çözüm sürecine tam, eşit ve anlamlı katılımının nasıl sağlanacağına dair Eylem Planı

BM Güvenlik Konseyi'nin 2587 (2021) sayılı kararında belirtilen talebin yerine getirilmesi amacıyla Cinsiyet Eşitliği Teknik Komitesi'nin liderlere önerileri

GİRİŞ

Aşağıda belirtilen taslak öneriler, BM Güvenlik Konseyi'nin 2587 (2021) sayılı kararında belirtilen ve *"her iki tarafın liderlerine, kadınların barış görüşmelerine tam, eşit ve anlamlı katılımını artırmak ve toplumlar arasındaki temasın ve güven inşasının geliştirilmesi amacıyla sivil toplum örgütlerine doğrudan destek sağlamalarına ve teşvik etmelerine yönelik eylem planını Cinsiyet Eşitliği Teknik Komitesi ile koordinasyon halinde 15 Aralık 2021 tarihine kadar Genel Sekreter'e sunmaları çağrısında bulunan"*¹ talebe yanıt olarak Kıbrıslı Rum lider Sayın Nicos Anastasiades ve Kıbrıslı Türk lider Sayın Ersin Tatar'a sunulmaktadır.

Bu doğrultuda, bu taslak eylem planı üç ana soruyu ele almayı amaçlamaktadır:

- A) Kadınların çözüm sürecine/olası bir çözüm sürecine tam, eşit ve anlamlı katılımı nasıl sağlanabilir?
- B) Olası bir çözüm sürecinde/çözüm sürecinde onların görüşlerini almak adına, kadın örgütleri de dâhil olmak üzere sivil toplum, nasıl angaje edilebilir?
- C) Cinsiyet eşitliği perspektifi çözüm sürecine/olası bir çözüm sürecine nasıl dâhil edilebilir?

GENEL İLKELER

Eylem Planı , BM Genel Sekreteri'nin önümüzdeki on yıl için kadınlar, barış ve güvenlikle ilgili olarak *"kadınların barışta eşit ortaklar olarak yer almalarını ve Birleşmiş Milletler'in desteklediği her barış ve siyasi sürecin ilk aşamalarından itibaren bütünüyle yer almalarını sağlamak"*² amacıyla *"kadınların BM'nin barış çabalarına katılım sağlamaları konusunda radikal bir değişim"*³ çağrısında bulunan ileriye dönük beş hedefini izleyen bir plandır. Taslak plan, ayrıca, BM Genel Sekreteri'nin olası bir çözüm süreci/çözüm süreciyle ilgili çağrısını ve *"gelecekte oluşturulacak heyetlerde kadınların en az yüzde 30 oranında yer almasının sağlanması"*⁴ ihtiyacını da dikkate almaktadır. Plan, aynı zamanda, BM Güvenlik Konseyi'nin Kadın, Barış ve Güvenlik konulu 1325 (2000) sayılı kararında yer alan ilkelerin yanı sıra kadınların aktif ve anlamlı katılım ve liderlik sağlamalarının Kıbrıs'ta barışın inşasında önem taşıdığını ve gelecekte ulaşılabilecek herhangi bir çözümün sürdürülebilir kılınmasına katkı sağlayacağını vurgulayan ilgili diğer kararları temel almaktadır.⁵ Bu amaçla, Cinsiyet Eşitliği Teknik Komitesinin önerileri, kadınların barışa ve siyasi süreçlere katılımının kapsamlı bir çözümün hem elde edilmesine hem de sürdürülmesine önemli ölçüde katkıda bulunduğu sonucuna varan artan sayıdaki kanıtlara dayanmaktadır.⁶

Cinsiyet Eşitliği Teknik Komitesi, kadınların katılımının önünde kalıcı engellerin var olduğunu, bu konunun öncelikli olarak ele alınması gerektiğini ve cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik geniş kapsamlı çabanın ayrılmaz bir parçası olarak ele alınması gerektiğini kabul etmektedir. BM Güvenlik Konseyi'nin liderlere yapmış olduğu *"kadınların tam, eşit ve anlamlı katılımını sağlamanın yollarını araştırmaya ve müzakerelerin yeniden başladığı bir süreçte cinsiyet eşitliği ile ilgili hususların dahil edilmesini sağlamaya"*⁷ çağrıda bulunması nedeniyle, sunulan öneriler, Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'nde (CEDAW) yer verilen bilgilere dayanmaktadır. Bu amaçla, sunulan önerilere rehberlik eden hususlar arasında: cinsiyet eşitliğinin ana akımlaştırılması ilkesi; olası bir çözüm süreci/çözüm süreci boyunca erkekler ve kadınlar, erkek çocukları ve kız çocukları üzerindeki etkinin dikkate alınmasının sağlanması ihtiyacı, ve; hem doğrudan hem de dolaylı ayrımcılık türlerini ele alan tedbirlerin önemine dikkat çekilmesi yer almaktadır.

¹ S/RES/2587 (2021)

² S/2019/800/946

³ S/2019/800/946

⁴ S/RES/2587 (2021)

⁵ S/RES/2587 (2021); S/RES/2561 (2021); S/RES/2537 (2020); S/RES/2506 (2020); S/RES/2483 (2019); S/RES/2453 (2019)

⁶ Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 1325 sayılı Kararının Uygulanması Üzerine Küresel Bir Araştırma, <https://wps.unwomen.org/participation/#:~:text=Women%E2%80%99s%20participation%20increases%20the%20probability%20of%20a%20peace,probability%20of%20a%20peace%20agreement%20lasting%2015%20years.>

⁷ S/RES/2587 (2021)

Eylem planı, son olarak, “Kıbrıs'ta kalıcı, kapsamlı ve adil bir çözümün”⁸/Kıbrıs'ta karşılıklı kabul edilebilir, kapsamlı ve sürdürülebilir bir çözümün elde edilmesini amaçlayan çözüm sürecine/olası bir çözüm sürecine kadın örgütleri ve gençler de dâhil olmak üzere sivil toplumun, katılım sağlamasını ve temasta bulunmasını desteklemeyi amaçlamaktadır. Ayrıca, Kıbrıslı Türkler ile Kıbrıslı Rumlar arasındaki anlayış, işbirliği ve karşılıklı güven düzeyini artırarak, kamu oyunun gelecekteki bir çözümün faydaları hakkında bilgilendirilmesini sağlayabilecek yolları da önermeyi amaçlamaktadır.⁹

ÖNERİLER

A. Kadınların çözüm sürecine/olası bir çözüm sürecine tam, eşit ve anlamlı temsiliyeti nasıl sağlanabilir?

1. Güvenlik Konseyi'nin 2587 (2021) sayılı kararı uyarınca, hem çözüm sürecine/olası bir çözüm sürecine giden süreçte yer alan hem de çözüm sürecine/olası bir çözüm sürecine katılan heyetlerin hiçbiri herhangi bir cinsiyetten üçte iki oranından fazla heyet üyesi ile temsil edilmeyecektir.
2. Çözüm sürecini/olası bir çözüm sürecini destekleyen çalışma grupları ve teknik komitelerin eş başkanları ve üyelerinin atanmasında da aynı ilke izlenerek herhangi bir cinsiyet üçte iki oranından fazla temsil edilmeyecektir.

B. Çözüm sürecinde/olası bir çözüm sürecinde, kadın örgütleri de dâhil olmak üzere sivil toplum, görüşlerini sunmaları için nasıl angaje edilebilir?

3. İki müzakereci ile koordinasyon halinde Cinsiyet Eşitliği Teknik Komitesi, çözüm sürecinin/olası bir çözüm sürecinin öncesinde ve süreç geniş bir yelpazedeki konulara ilişkin görüşlerini almak ve gelecekteki olası bir çözüme zemin hazırlamak amacıyla çalıştayların düzenlenmesi de dâhil olmak üzere, sivil toplum, kadın ve gençlik örgütleriyle düzenli olarak temas halinde olmalıdır.
4. İki lider, BM Güvenlik Konseyi ve BM Genel Sekreteri'nin tekrarlanan talebine cevaben ve gelecekteki bir çözüme hazırlık olarak Kıbrıslı Rumları ve Kıbrıslı Türkleri çözümün faydaları konusunda bilgilendirmek, Kıbrıslı Türkler ile Kıbrıslı Rumlar arasındaki teması güçlendirmek ve güveni artırmak amacıyla kamuya ulaşarak bilgi paylaşmalıdır. Bu amaç doğrultusunda, iki lider, gelecekte olabilecek herhangi bir müzakereye hazırlık olması adına ve sivil toplumun katılımının artırılması amacıyla, ortak bir iletişim stratejisinin geliştirilmesini talep etmeyi değerlendirebilir.

C. Çözüm sürecinde/olası bir çözüm sürecinde cinsiyet eşitliği perspektifi nasıl dahil edilebilir?

[Çözüm sürecinde/olası bir çözüm sürecinde cinsiyet eşitliğinin ana akımlaştırılması, süreç içerisinde müzakere edilen tüm düzeylerde ve tüm yönlerde kadınlar, erkekler, kız çocukları ve erkek çocukları üzerinde fark yaratan etkilerin dikkate alınarak entegre edilmesidir.]

5. Çözüm sürecinde/olası bir çözüm sürecinde, cinsiyet eşitliği perspektifinin her düzeyde ve tam olarak entegre edilmesini sağlamak amacıyla, bir heyetin üçte ikisinin herhangi bir cinsiyetten oluşmaması şartından bağımsız olarak, her çekirdek heyette bir Cinsiyet Uzmanının yer alması tavsiye edilir.
6. Bu eylem planının uygulanabilmesi, olası bir çözüm sürecini/ çözüm sürecini desteklemek için yürütülen çalıştayların düzenlenmesi de dâhil olmak üzere, cinsiyet eşitliğinin ana akımlaştırılmasıyla ilgili faaliyetlerin yürütülmesi, gerekli sosyal yardımın ve sivil toplumun katılımının sağlanması amacıyla her iki taraf için yeterli mali kaynağın ve insan kaynağının tahsis edilmesi ve bütçelenmesi gerekmektedir.

⁸ S/RES/2587 (2021)

⁹ S/2018/919; S/2019/322; S/RES/2587 (2021); S/RES/2561 (2021); S/RES/2537 (2020); S/RES/2506 (2020); S/RES/2483 (2019); S/RES/2453 (2019)